

Metodologia **cu privire la elaborarea și revizuirea calificărilor profesionale în** **învățământul profesional tehnic secundar**

I. Dispoziții generale

1. Metodologia cu privire la elaborarea calificărilor profesionale pentru învățământul secundar profesional reprezintă temeiul normativ și metodologic pentru elaborarea calificărilor profesionale.
2. Metodologia se elaborează în baza Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM), aprobat prin hotărârea Colegiul Ministerului Educației (proces verbal din 23.12.2010).
3. În sensul prezentei metodologii noțiunile de bază utilizate se definesc, după cum urmează:
 - **Cadrul Național al Calificărilor (CNC)** - sistem de organizare, la nivel național sau la nivelul unui sistem de învățământ, cunoscut și acceptat de comunitatea internațională, prin intermediul căruia toate calificările și alte realizări din domeniul învățământului profesional tehnic secundar pot fi raportate unele la altele într-un mod coerent. Cadrul Național al Calificărilor este definit printr-un șir de concepte: *calificare, abilitate, competență, deprinderi, rezultate ale învățării etc.*
 - **Cadrul European al Calificărilor (CEC/EQF)** – sistem de organizare a calificărilor ce facilitează perceperea acestora din diferite sisteme naționale și sectoriale la nivel european.
 - **Clasificatorul Ocupațiilor** – documentul care stabilește denumirile ocupațiilor (profesiilor și funcțiilor) practicate de populația activă a Republicii Moldova și clasificarea lor pe grupe în funcție de nivelul de omogenitate al activității desfășurate.
 - **Registrul Național al Calificărilor** – instrument de identificare, înregistrare, consultare permanentă și actualizare a calificărilor atestate, respectiv a diplomelor și certificatelor emise de către instituțiile de învățământ.
 - **Standard ocupațional** – act normativ care descrie cerințele ce definesc un nivel minim obligatoriu de atribuții și sarcini de lucru, în concordanță cu cerințele pieței forței de muncă și în care se formulează competențele specifice profesiilor dintr-un domeniu ocupațional și reperele calitative asociate acestora.

- **Fondul standardului ocupațional** – conținutul standardului, totalitatea elementelor de bază ale standardului ocupațional.
- **Calificarea** - recunoașterea oficială a valorii rezultatelor individuale ale învățării pentru piața muncii, precum și pentru educația și formarea profesională continuă printr-un act de studii (diplomă, certificat, atestat) ce conferă dreptul legal de a practica o profesie/meserie.
- **Calificare profesională** - standardele minime de performanță la locul de muncă pentru o persoană competentă care lucrează în sectorul economic respectiv într-o ocupație specifică și la un anumit nivel în cadrul respectivei ocupații.
Fiecare calificare se definește prin rezultatele învățării, exprimate în termeni de competențe profesionale (cunoștințe, abilități), formate pe parcursul ciclului respectiv de studii.
- **Rezultatele învățării** - setul de cunoștințe, abilități, atitudini, valori pe care o persoană le-a dobândit sau este capabilă să le demonstreze după finalizarea procesului de învățare.
- **Competența** - abilitatea confirmată de a folosi cunoștințele și deprinderile personale, sociale și/sau metodologice, în situații de muncă sau de studiu și în dezvoltarea profesională și/sau personală.
- **Cunoștințe** - rezultatul asimilării de informații prin învățare. Cunoștințele reprezintă ansamblul de fapte, principii, teorii și practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de studiu.
- **Abilitate** - capacitatea de a aplica și de a utiliza cunoștințe pentru a aduce la îndeplinire sarcini și pentru a rezolva probleme.
- **Competențe cheie** – pachet multifuncțional, transferabil de cunoștințe, abilități și atitudini de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, incluziunea socială și găsirea unui loc de muncă și acționează ca fundament pentru învățare ca parte a educației pe tot parcursul vieții.
- **Competențe generale** – un grup de profesii înrudite în cadrul unui domeniu ocupațional, iar raportarea competențelor generale la o profesie se efectuează prin formularea competențelor specifice.
- **Competențe specifice** – un grup de cerințe asociate unei singure profesii, pe care trebuie să le întrunească persoana pentru a putea îndeplini anumite sarcini specifice în cadrul unei profesii și pentru a se integra în câmpul muncii.
- **Indicatori de performanță** – un minim de calitate acceptat pe piața muncii, care se referă la norme, proceduri, standarde de calitate a

produselor sau serviciilor și trebuie să indice unei persoane cât de bine realizează activitatea specifică respectivă.

- **Structura calificării** – un model-tip care cuprinde integral informația despre calificarea profesională derivată din standardul/standardele ocupaționale.
- **Învățare pe tot parcursul vieții** – proces de învățare, realizat în timpul vieții, cu scopul îmbunătățirii cunoștințelor, abilităților și/sau a competențelor din motive personale, sociale și/sau profesionale.
- **Învățare formală** – proces de învățare care se desfășoară într-un mediu organizat și structurat (instituție de învățământ/centru de formare/ locul de muncă) și este explicit conceput ca proces de învățare cu obiective, timp alocat și resurse bine stabilite. Învățarea formală este un proces realizat de cel care învață și se finalizează, de regulă, cu certificarea performanțelor.
- **Învățare informală** – proces de învățare care se realizează implicit și rezultă din activități zilnice ce se desfășoară la locul de muncă, în familie sau în timpul liber. Acest proces nu este organizat sau structurat în termeni de obiective, timp alocat sau materiale pentru învățare, este neintenționat din partea celui care învață și nu duce la certificare.
- **Învățare nonformală** – proces de învățare care se realizează explicit, dar conținutul și modalitățile sînt influențate de motivația, interesele, aspirațiile beneficiarului; se pune accent pe studiul individual. În mod normal, nu duce la certificare.
- **Certificare** – proces de validare formală a cunoștințelor, deprinderilor și competențelor dobîndite de o persoană, în urma unei proceduri standard de evaluare.
- **Transparența calificărilor** – grad de vizibilitate al calificărilor (academice sau profesionale) care permite identificarea și compararea valorii de piață a acestora (sectorială, regională, națională sau internațională), fie pe piața muncii, fie pe piața educației și formării profesionale.

4. Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova, prin corelare cu Cadrul European al Calificărilor, stabilește 8 niveluri ale calificărilor. Nivelurile 6-8 se obțin prin studii superioare de licență, masterat, doctorat, iar nivelurile 3-5, după cum urmează:

- nivelul 3 de calificare se asigură prin studii profesional tehnice secundare;
- nivelul 4 de calificare se asigură prin studii profesional tehnice postsecundare;

- nivelul 5 de calificare se obține prin studii profesionale tehnice postsecundare nonterțiare.
5. Nivelul 3 de calificare, care se corelează cu studiile din învățământul secundar profesional se oferă în cadrul școlilor profesionale și școlile de meserii, stabilite de Legea Învățământului Republicii Moldova, nr. 547, din 21.07.1995.

II. Organele responsabile pentru elaborarea și reexaminarea periodică a calificărilor profesionale

6. Pentru elaborarea calificării profesionale, Ministerul Educației constituie Grupul de lucru din 5 persoane: 2 profesori cu experiență sau formatori din domeniul ocupațional în cauză, 2 persoane cu experiență sau manageri de profil din domeniul ocupațional în cauză, 1 expert format în elaborarea calificărilor profesionale. Se recomandă ca cel puțin 1-2 membri ai Grupului de lucru să fie persoane care au participat la elaborarea Standardului Ocupațional respectiv. Grupul de lucru este responsabil de conținutul calificării profesionale.
7. Comitetul Sectorial este organul responsabil de evaluarea și validarea calificării profesionale. În cazul în care nu există comitete sectoriale formate pentru domeniul respectiv, evaluarea și validarea se efectuează de către organului central de specialitate al administrației publice din sectorul corespunzător. Comitetul Sectorial/organul central de specialitate creează Comisia de evaluare și validare, constituită din reprezentanți ai angajatorilor, angajaților, sindicatelor, altor parteneri sociali. În caz de necesitate Comisia invită coordonatorul Grupului de lucru pentru elaborarea calificărilor profesionale în vederea examinării problemelor examinate, eliminării divergențelor și introducerii modificărilor solicitate în raportul de validare.
8. Comisia de evaluare și validare din sectorul corespunzător are două funcții de bază: de verificare și de validare a calificării profesionale. Comisia este formată din 3-5 membri. Membrii Comisiei de evaluare și validare nu pot participa la elaborarea calificării profesionale în cadrul Grupului de lucru. Evaluarea și validarea calificării profesionale se încheie cu eliberarea de către Comisie a avizului de validare a calificării profesionale, care include decizia privind validarea calificării profesionale.
9. Dosarul calificării profesionale cu avizul anexat este transmis Ministerului Educației pentru aprobare. Calificarea profesională, după aprobare, se include la

nivelul corespunzător al Cadrului Național al Calificărilor și este listate în Registrul Național al Calificărilor.

III. Procesul de elaborare a calificării profesionale din învățământul secundar profesional

10. Calificarea profesională este elaborată prin derivare directă din standardul ocupațional/standardele ocupaționale, în baza unui format tip, care descrie rezultatele învățării în concordanță cu cerințele pieței muncii, specificate în standardul ocupațional/standardele ocupaționale. Informațiile cuprinse în standardul ocupațional permit factorilor implicați (grupul de lucru) să aleagă toate seturile de combinații în bază competențelor (cheie, generale, specifice) care conduc la stabilirea calificării/calificărilor.
11. Calificarea profesională facilitează angajarea unei persoane în câmpul muncii.
12. Elaborarea calificării profesionale se va fundamenta pe următoarele principii:
 - a. calificarea profesională reflectă nevoile pieței muncii;
 - b. o persoană care deține calificarea profesională are o perspectivă reală și legală de angajare;
 - c. aplicarea acestor reguli nu trebuie să conducă la calificări profesionale care reflectă nevoile unei singure companii și care nu oferă perspective de progres atât pe orizontală cât și pe verticală pe piața muncii;
13. Aspectele esențiale ale calificării profesionale sînt:
 - a. fiecare calificare profesională este realizată prin selectarea competențelor din standardele ocupaționale. Structura calificării trebuie să includă atât competențele generale, cât și cele specifice prevăzute în standardul ocupațional relevant ocupației. În caz de necesitate, competențele pot fi selectate din mai multe standarde ocupaționale;
 - b. pentru fiecare dintre competențele standardului ocupațional, selectate în vederea alcătuirii calificării profesionale, se formează o fișă corespunzătoare de competență profesională, care definește abilitățile și cunoștințele esențiale necesare pentru respectiva competență profesională. Acestea se formulează ca rezultate ale învățării cu indicatori de performanță, care servesc ca bază pentru procesul de evaluare;
 - c. la final, pentru fiecare fișă de competență profesională sunt selectate metodele de evaluare.

14. Calificarea profesională include 3 componente, după cum urmează:
- a. Stabilirea titlului calificării profesionale cu descrierea specificărilor de rigoare de ordin general-descriptiv (**Anexa 1. Formularul calificării profesionale**);
 - b. Întocmirea listei de competențe profesionale: competențele specifice și competențele generale se extrag din standardul ocupațional (**Anexa 2. Lista competențelor profesionale**);
 - c. Dezvoltarea conținutului competențelor profesionale (**Anexa 3. Fișa competenței profesionale**). Pentru fiecare competență se determină cunoștințele și abilitățile necesare pentru achiziționarea acesteia, precum și metodele de evaluare a competenței.

IV. Structura calificării profesionale

15. **Formularul calificării profesionale** (Anexa 1) include informația generală - descriptivă privind următoarele:
- **Titlul calificării profesionale:** este identic cu titlul din standardul ocupațional sau cu un titlu nou, în cazul în care calificarea s-a bazat pe competențe din diferite standarde ocupaționale;
 - **Codul RNC:** se introduce codul de referință al calificării din Registrul Național al Calificărilor;
 - **Nivelul calificării:** se introduce nivelul din CNC, care, în cazul învățământului secundar profesional, este nivelul III;
 - **Domeniul ocupațional:** se introduce domeniul ocupațional din Nomenclatorul meseriilor/profesiilor pentru instruirea și pregătirea cadrelor în învățământul secundar profesional, cu care se asociază calificarea;
 - **Versiunea:** se introduce numărul versiunii calificării. Această informație este importantă pe termen lung, atunci când specificația calificării profesionale a fost revizuită cel puțin odată;
 - **Data aprobării:** se introduce data aprobării calificării profesionale de către Ministerul Educației;
 - **Data propusă pentru revizuire:** se introduce data la care va avea loc următoarea revizuire a specificațiilor calificării profesionale;
 - **Relația cu standardele profesionale relevante:** este important să fie oferite detalii despre modul în care a fost stabilit conținutul calificării profesionale, de exemplu dacă acesta s-a bazat pe standardele ocupaționale naționale. Pentru a indica valabilitatea standardelor ocupaționale, sunt furnizate următoarele informații:

- I. *Standardele ocupaționale cu care se asociază calificarea profesională.* În cazul în care calificarea s-a bazat pe competențe din diferite standarde ocupaționale, acest lucru trebuie indicat. De exemplu, în cazul în care calificarea este asociată unei ocupații specializate, dar include o competență, care este preluată din standardul privind tehnologia informațiilor sau de administrare financiară, acest lucru trebuie menționat;
 - II. *Denumirea Comitetului Sectorial sau altei organizații sectoriale care a elaborat/validat standardul ocupațional.* Dacă standardele ocupaționale pe care se bazează calificarea profesională au fost elaborate de mai multe Comitete Sectoriale, trebuie menționate toate comitetele care au participat în elaborare;
 - III. *Data la care a fost aprobat standardul ocupațional:* se referă la data oficială a aprobării în comun de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerul Educației;
 - IV. *Data privind următoarea revizuire a standardului:* se referă la data următoare când standardul ocupațional urmează a fi revizuit.
- **Comisia de evaluare și validare:** se specifică numele și funcția membrilor Comisiei;
 - **Denumirea documentului electronic** din cadrul Registrului Național al Calificărilor
 - **Descrierea:** la această rubrică se regăsește o scurtă descriere a calificării;
 - **Scop:** este indicat scopul calificării;
 - **Modalități de furnizare:** sunt oferite detalii despre modalitățile disponibile de prestare a studiilor pentru obținerea calificării, adică prin programe de formare profesională inițială, sisteme de ucenicie, cursuri de scurtă durată, învățare non-formală și informală;
 - **Durata studiilor:** se indică perioada de studii;
 - **Certificare:** se stipulează documentul obținut la finalizarea studiilor;
 - **Grup/grupuri-țintă:** se indică grupurile-țintă pe care le are în vedere respectiva calificare: elevi din școlile profesionale, adulți șomeri, angajați, etc.;
 - **Motivație:** se argumentează și justifică necesitatea calificării profesionale pe piața muncii;

- **Condiții de acces:** sunt menționate eventualele condiții de acces, impuse pentru calificarea nou creată (cunoștințe dobândite anterior, experiență la locul de muncă și/sau calificări anterioare, abilități specifice);
- **Recunoașterea studiilor anterioare:** sunt oferite detalii despre orice aranjamente existente de recunoaștere a proceselor de învățare anterioare (formale și non-formale), pentru acordarea calificărilor profesionale;
- **Nevoi speciale:** trebuie indicate orice condiții/adaptări specifice pentru a asigura un acces corect la evaluarea candidaților cu dezabilități sau cerințe educaționale speciale. Sunt indicate, de exemplu, orice măsuri pentru evaluarea persoanelor cu deficiențe de auz sau de vedere, care au nevoie de asistență specială pentru a efectua activitățile necesare;
- **Nivelul de studii minim necesar:** în această rubrică este menționat minimul de studii necesare pe care candidatul trebuie să le aibă pentru a obține această calificare profesională;
- **Oportunități de angajare în câmpul muncii:** sunt enumerate locurile de muncă și oportunitățile de carieră aferente persoanelor care obțin calificarea profesională;
- **Traseu de progres:** sunt enumerate, unde este posibil, oportunitățile de avansare pe verticală spre calificări de nivel superior și oportunitățile de transfer pe orizontală spre alte calificări la același nivel din CNC;
- **Cerințe legale specifice:** sunt menționate, unde este cazul, domeniile care necesită cerințe deosebite (de exemplu sănătate și siguranță, protecția/confidențialitatea datelor sau alte cerințe legale).

16.A doua componentă a calificării profesionale este Lista de competențe profesionale (**Anexa 2**). Lista de competențe este întocmită prin extragerea competențelor din standardul ocupațional/standarde ocupaționale. Toate competențele din standardul ocupațional pot deveni competențele pentru o singură calificare sau pentru mai multe calificări. O calificare profesională poate diferi de o alta printr-o singură competență specifică.

17.A treia componentă a calificării profesionale este Fișa competenței profesionale, care definește abilitățile și cunoștințele esențiale necesare pentru respectiva competență profesională. Această etapă cuprinde următorii pași (**Anexa 3**):

- a. **Stabilirea nivelului competenței.** Nivelul competenței din cadrul calificării profesionale este corespundere cu scara categoriilor tarifare din Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova și cu nivelul de

calitate, autonomie și responsabilitate, conform descriptorilor de definire a nivelurilor CNC;

- b. **Stabilirea numărului de credite.** Numărul de credite va putea fi stabilit pentru fiecare competență după încheierea definirii la nivel european a modului de alocare a creditelor pentru învățământul secundar profesional;
- c. **Formularea abilităților, cunoștințelor teoretice necesare achiziționării competenței.** Abilitățile și cunoștințele se formulează folosind informațiile existente în rubricile “Indicatori de performanță și sarcini din fondul standardului ocupațional”. Conținutul din coloana ”Indicatori de performanță” se referă la calitatea rezultatelor competențelor specifice unei sarcinii de lucru. Indicatorii de performanță, asociați rezultatelor, reprezintă nivelul de calitate acceptat pe piața muncii. Pentru fiecare din competențele generale și specifice se determină necesarul de cunoștințe și abilități;
- d. **Listarea metodelor de evaluare.** Scopul evaluării este de a recunoaște și certifica gradul în care o persoană deține competențele specifice unei calificări. A evalua rezultatele învățării înseamnă a determina măsura în care obiectivele programei de instruire au fost atinse, precum și eficiența metodei de predare-învățare folosite. Evaluarea unei competențe este procesul de verificare în urma căruia se constată dacă un candidat este capabil să realizeze activitatea specificată, la nivelul calitativ stabilit de calificare. Verificarea se face prin compararea dovezilor de competență produse de candidat, cu standardele calitative specificate în criteriile de evaluare.

18. Dovezile de competență se obțin prin aplicarea următoarelor metode de evaluare:

- a. Observarea candidaților îndeplinind cerințele de la locul de activitate;
- b. Proba practică;
- c. Simulare;
- d. Întrebări orale;
- e. Test scris;
- f. Proiect;
- g. Rapoarte de calitate asupra procesului și/sau produselor realizate de către candidați din partea colaboratorilor/superiorilor ierarhici/forul tutelar;
- h. Portofoliu.

19. Pentru a obține cât mai multe dovezi necesare evaluării unei competențe, se recomandă combinarea metodelor de evaluare. Alegerea lor trebuie să se facă astfel, încât să permită obținerea unui număr cât mai mare de dovezi de competență pentru a putea evalua competența ca un întreg și nu ca un fragment din aceasta.

20. Fișa competenței profesionale (**Anexa 3**) conține două rubrici: metode de evaluare privind abilitățile și metode de evaluare privind cunoștințele.

V. Revizuirea calificări profesionale

21. Procedura de revizuire a calificării profesionale trebuie să fie aceeași ca și pentru elaborarea inițială a calificării.

22. Revizuirea unei calificări profesionale se realizează, în modul stabilit, pentru o parte a acesteia sau pentru întreaga calificare în caz de necesitate și în dependență de revizuirea standardului ocupațional/standardelor ocupaționale.

VI. Asigurarea calității

23. Calitatea educației și formării profesionale este ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale prestatorului acestuia, prin care sunt îndeplinite așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate. Asigurarea calității se realizează prin evaluare internă a calității și evaluare externă.

24. Evaluarea externă a calității în învățământul secundar profesional se realizează de către Agenția Națională de asigurare a Calității în Învățământul Profesional ținând cont de competențele din cadrul calificărilor profesionale.

25. Agenția Națională de asigurare a Calității în Învățământul Profesional se conduce de propria metodologie și indicatori pentru asigurarea calității programelor de formare profesională prestate de instituțiile educaționale la baza cărora stau standardele ocupaționale și calificările profesionale.

26. La baza procesului de asigurare a calității educației și formării profesionale stau principiile:

- a) responsabilitatea furnizorilor de EFP pentru calitatea ofertei educaționale;
- b) autoevaluarea, realizată anual, la nivelul furnizorului de EFP (evaluarea internă);

- c) evaluarea externă pe bază de competențe a rezultatelor educației și formării profesionale;
- d) demonstrarea atingerii competenței și îndeplinirii criteriilor prin prezentarea de dovezi.

27. Ciclul de asigurare și îmbunătățire a calității educației și formării profesionale constă din patru etape esențiale: planificarea, punerea în aplicare, evaluarea și reexaminarea/revizuirea activității de educație și formare profesională.

Calificarea profesională

1. Titlul calificării profesionale:

Codul RNC:	
Nivel:	
Domeniul ocupațional:	
Versiunea:	
Data aprobării:	
Data propusă pentru revizuire:	
Relația cu standardele profesionale relevante:	
Grupul de dezvoltare a calificării profesionale:	
Verificator sectorial:	
Comisia de validare:	
Denumirea documentului electronic:	

Descrierea:	
Scop:	
Modalități de furnizare:	
Durata studiilor:	
Certificarea:	
Grup/grupuri-țintă:	
Motivație:	
Condiții de acces:	
Nevoi speciale:	
Nivelul de studii minim necesar:	
Oportunități de angajare în câmpul muncii:	
Traseu de progres:	
Cerințe legale specifice:	

Lista competențelor profesionale

Titlul calificării profesionale:

Cod RNC:

Nivel:

Lista competențelor profesionale

Cod	Denumirea competenței profesionale	Nivel	Credite
Competențe Generale 1		III	
Competențe Generale 2		III	
Competențe Generale 3		III	
Competențe Generale 4		III	
Competențe Specifice 1		III	
Competențe Specifice 2		III	
Competențe Specifice 3		III	
Competențe Specifice 4		III	

Notă: *Stabilirea numărului de credite*

Numărul de credite va putea fi stabilit pentru fiecare competență după încheierea definirii la nivel european a metodelor de alocare a punctelor de credite, inclusiv pentru învățământul profesional tehnic.

Fișa competenței profesionale

Competența profesională 1 (2,3,4...):

Codul Competenței (numărul competenței generale sau specifice din Standardul Ocupațional):

Nivel: III

Credite:.....

Abilități care confirmă competența	Cunoștințe care confirmă competența
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Metode de evaluare	
Metodele de evaluare considerate adecvate pentru această competență sunt:	
Metode de evaluare a abilităților	Metode de evaluare a cunoștințelor
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Etapele de elaborare a calificărilor profesionale în învățământul secundar profesional

